

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Bevarandeplan för Natura 2000-område

Knutstorp

- Områdeskod
SE0310320

- Bevarandeplanen
reviderad/fastställd
2016-12-12
2005-12-13

- Beteckning
0600-40-0320

Bakgrund

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut Natura 2000-områden. Genom utpekandet åtar sig länderna att naturmiljöerna och arterna i varje område långsiktigt ska bevaras. Natura 2000-nätverket är viktigt i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I de båda direktiven listas särskilt värdefulla naturmiljöer och arter.

Bevarandeplan

Bevarandeplanen beskriver området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturmiljöer och arter som ska vara i gynnsamt bevarandetillstånd. Även vad som kan påverka Natura 2000-området negativt, behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, liksom uppföljning beskrivs också. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen och kan revideras när ny kunskap tillkommer eller om omständigheterna i eller utanför området ändras.

Lagstiftning

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kapitlet 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Tillstånd krävs inte för de åtgärder som behövs för skötseln av naturmiljöerna i området. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument utan ett underlag för prövningar av eventuella åtgärder i Natura 2000-området.

Kontakt

Vid frågor om Natura 2000 kontakta Länsstyrelsen:

- Telefon växel: 010-22 36 000
- E-post: jonkoping@lansstyrelsen.se

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0310320 Knutstorp

Kommun: Nässjö

Områdets totala areal: 25,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2005-12-13

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden för Europas mest värdefulla och hotade naturtyper och arter. I varje enskilt Natura 2000-område är syftet att prioriterade naturtyper och arter bevaras så att området på bästa sätt bidrar till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

I Natura 2000-området Knutstorp är de prioriterade bevarandevärdena de öppna och trädklädda betesmarkerna med dess speciella och artrika flora samt värdefulla träd. Vid eventuella målkonflikter inom Natura 2000-området prioriteras trädklädda betesmarker.

Motivering: Området har mycket höga värden knutna till trädklädd och öppen betesmark. Knutstorp ligger inom Almesåkraserien, vilken har en geologisk historik från dess att inlandsisen avsmälte och avsatte näringsrika sand- och grusformationer i området. Geologin har bidragit till områdets speciella och artrika flora. De hävdade markerna är även viktiga för den biologiska mångfalden inom andra artgrupper t.ex. fjärilar, fåglar och vildbin. De trädklädda betesmarkerna

har inslag av grova, vidkroniga ekar som också hyser rödlistade lavar, t.ex. liten blekspik och gul dropplav.

Prioriterade åtgärder: Årlig beteshävd. Vid behov röjning av sly och utglesning och/eller frihuggning av träd.

Beskrivning av området

Knutstorps säteri ligger i nordöstra delen av Nässjö kommun. Gården har förknippats med ett större medeltida gods med centrum i Flisby socken. En ursprunglig förhistorisk bybildning tros redan under medeltiden ha absorberats av det som senare blev Knutstorps säteri. Gården ligger i ett område med mycket intressant geologi, med flera djupa raviner som skapats genom erosion vid isavsmältningen, rester efter isälvsdeltan och flera flacka terasser rika på sand och grus. I norra delen av området, som kallas Mejeriängarna, är jordmånen påverkad av diabas, vilket gett upphov till ett område med rikare flora.

Natura 2000-området ingår i naturvårdsområdet som till stora delar utgörs av betade, lövrika hagar. Inslaget av äldre, grova ekar är rikt, och det förekommer rikligt med arter knutna till äldre grova ädellövträd. I området finns även partier med artrika gräsmarker, även om floran i dem utarmats av långvarigt fårbeta, källpåverkade alkärr, strandsumpskogar och betade glesa barrskogsområden.

De högsta naturvärdena i de ekdominerade hagarna, som framför allt finns utmed landsvägen strax norr om säteriet, är knutna till 10-talet riktigt gamla och grova ekar, bl.a. med flera hotade lavar. De övriga hagmarkerna har också ganska höga naturvärden, men saknar inslaget av grova gamla lövträd. I väster sträcker sig en stor betesmark som i norr har en fin flora med arter som stagg, knägräs, slåttergubbe, och ängsvädd. Delar av betesmarken är gödselpåverkad och har artfattig flora, även här finns dock enstaka värdefulla träd såsom grov ek, asp och björk. Allra längst i söder blir betesmarken mer hedartad med ljung, blåbärs- och lingonris och inslag av barrträd. I sydväst, nära Knutstorpssjön, finns partier med torrängsflora och arter som brudbröd, solvända, backsippa och ängshavre. Skogen i alkärren är måttligt gammal, men i de källpåverkade delarna finns ändå höga naturvärden, med arter som dunmossa och skärmstarr. Även trädskiktet i kärren kommer på sikt att utveckla högre värden.

Norra delen av Mejeriängarna har under en period legat ohävdade, och höll på att anta lövskogskaraktär. De restaurerades under hösten 2004 för att återfå hagmarkskaraktär, och för att gynna både äldre grova ekar och den bitvis artrika kärlväxtfloran.

Hela naturvårdsområdet är inte med i Natura 2000-området, men värdena inom det område som pekats ut som Natura 2000-område är beroende av att även naturvårdsområdets övriga lövskogs- och betesmarker bevaras. Beskrivningen nedan omfattar därför delvis även marker utanför Natura 2000-området.

Vad kan påverka negativt

Det största hotet mot området är utebliven eller otillräcklig skötsel. Minskad eller upphörd hävd leder på sikt till igenväxning med buskar och träd samt utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

Generella hot som riskerar att försämra mångfalden av arter och strukturer i området kan t.ex. vara:

- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar
- Vattenburna föroreningar
- Avverkning av äldre träd eller buskar med höga naturvärden
- Igenväxning kring äldre träd eller buskar av ljuskrävande arter, främst ek. Även äldre hamlade träd kan vara känsliga för beskuggning/konkurrens.
- Spridning av växtnäringssämnen eller bekämpningsmedel. Även tillskottsutfodring eller sambete med gödslade betesmarker eller vall på åkermark kan indirekt innebära tillförsel av näringsämnen.
- Användning av avmaskningsmedel som är negativt för den dynglevande skalbaggsfaunan
- Markexploatering eller annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande område, t.ex. skogsplantering, dikning, täktverksamhet eller samhällsbyggande i olika former.
- Inplantering/sådd av arter annat än i naturvårdssyfte.
- Försämring eller förlust av grässvål t.ex. på grund av vildsvinsbök.
- Körning med tunga fordon vid olämpligt väglag, eller annan verksamhet som orsakar bestående markskador.
- Anläggande av längre eller kortare upplag eller förvaring av avfall, jord, sten, grus foder etc.
- Skogsbruksåtgärder och avverkning annat än i naturvårdssyfte
- Invandring av gran eller andra oönskade trädslag

Bevarandeåtgärder

Området är beslutat naturvårdsområde och inga andra bevarandeåtgärder är aktuella.

Aktuella skötselåtgärder är årligt bete. Vid behov röjning av sly, utglesning av trädskikt och frihuggning av träd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**4030 - Torra hedar**

Areal: 4,62 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Till naturtypen räknas de hedartade betesmarkerna söder om säteriet. Stora delar av hedarna är ganska artfattiga sandhedar. I floran märks bland annat backsippa, knägräs och gråfibbla.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

De torra hedarna ska vara präglade av en lång beteskontinuitet, ibland i kombination med återkommande bränningar och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Betestrycket ska vara tillräckligt för att främja en arttypisk, lågvuxen flora av smalbladiga gräs och ris. Typiska arter för naturtypen som t.ex. fårsvingel, stagg och ljung ska vara vanligt förekommande. Arealen torra hedar ska vara minst 4 hektar.

Bevarandetillstånd

Måttligt eller svagt bevarandetillstånd: Naturtypen saknar flera viktiga strukturer och funktioner, och det krävs betydande insatser för att återskapa dem, eller naturtypen riskerar att snart förlora viktiga strukturer och funktioner. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är svaga.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 8,19 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar de artrika partierna med ogödslade gräsmarker, som torrängarna i sydväst och partier med ogödslad gräsmark längre norrut. Vanliga arter är stagg, prästkrage, jungfrulin och gullviva. Delar av de ogödslade betesmarkerna är mindre artrika på grund av långvarig hävd med färbete, men kan ändå föras till naturtypen.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

Silikatgräsmarkerna ska vara artrika, präglade av en lång hävdkontinuitet och ha en naturlig näringsstatus. Naturtypen ska hållas öppen, ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets artmångfald och får förekomma. Betestrycket ska vara tillräckligt för att främja den biologiska mångfalden, framförallt i form av ängs- och betesmarksarter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. jungfrulin, bockrot och prästkrage ska vara vanligt förekommande. Typiska insektsarter av t.ex. fjärilar och spillningslevande bladhorningar ska bibehållas eller öka i frekvens och utbredning. Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 8 hektar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är ganska välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda.

6410 - Fuktängar

Areal: 0,25 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omges av utvecklingsmark och ligger centralt i området. Starrarter dominerar i fältskiktet, men det finns även inslag av tågväxter, olika arter av rör och älggräs.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

Fuktängarna ska ha präglats av en lång beteskontinuitet och ligga på fuktig-blöt mark med naturlig hydrologi. Naturtypen ska vara öppen, men ett mindre inslag av hävdpräglade, solbelysta träd och buskar gynnar normalt områdets biologiska mångfald och får förekomma. Hävdtrycket ska vara tillräckligt för att främja en hög artrikedom inom flera artgrupper, t.ex. fjärilar, bin, fåglar och kärlväxter. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gökblomster, hirsstarr och sumpmåra ska vara vanligt förekommande. Arealen fuktäng ska vara minst 0,2 hektar.

Bevarandetillstånd

Länsstyrelsen har i dagsläget inte tillräckligt med information för att kunna ange naturtypens bevarandetillstånd.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 3,81 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ekhagarna och större delen av de övriga trädklädda hagmarkerna hör till naturtypen trädklädd betesmark. Träden hyser signalarter såväl som rödlistade arter, t.ex. brun nållav, kornig nållav, rödbrun blekspik och blekticka.

Mer generell information om naturtypen finns i Naturvårdsverkets naturtypsspecifika vägledning.

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en mosaikartad struktur, en naturlig näringsstatus och en riklig förekomst av gamla hävdpräglade träd. Den biologiska mångfalden av arter knutna till de solbelysta träden såväl som till markens flora ska vara hög. Området ska hävdas med bete och igenväxningsvegetation ska endast förekomma sparsamt. Typiska arter för naturtypen som t.ex. gul dropplav, knägräs och mindre bastardsvärmare ska vara vanligt förekommande. Trädens förekomst av lavarerna gul dropplav, sotlav, rödbrun blekspik, liten blekspik och blyertslav ska vara stabila eller öka. Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst 3 hektar.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Naturtypen är ganska välbevarad, och har i huvudsak kvar viktiga strukturer och funktioner. Förutsättningarna för att bevara naturtypens värden på lång sikt är goda.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Jönköpings län 1993, Ängs- och hagmarker i Nässjö kommun, länsstyrelsens meddelande 1993:2

Uppgifter från ängs- och betesinventeringen, databas Jordbruksverket

Ekonomisk karta från 1950 talet.

Skötselplan för Knutstorps naturvårdsområde

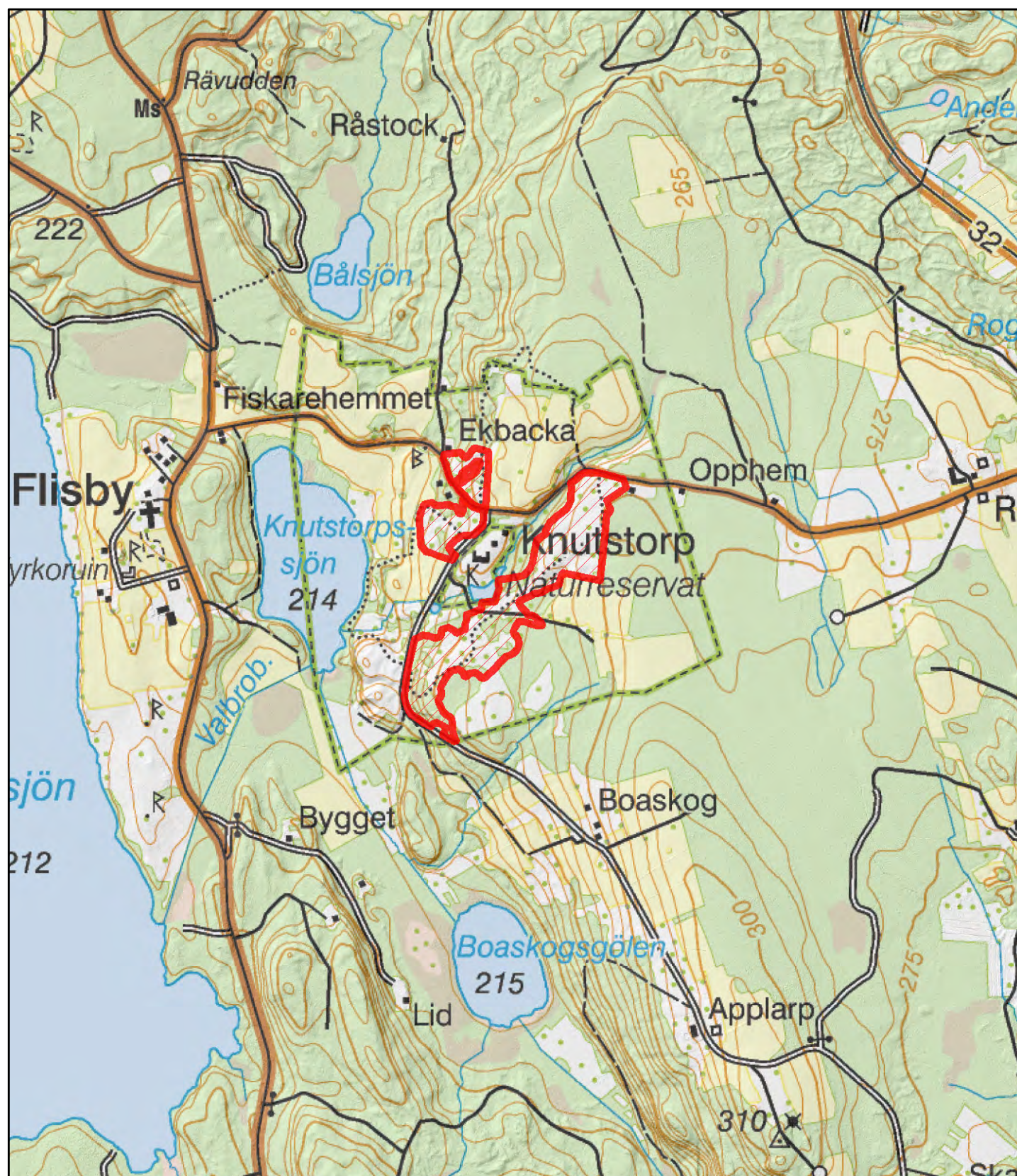
Bilagor

Kartbilaga (översiktskarta och naturtypskarta).

Natura 2000-område

Knutstorp (SE0310320)

Bilaga
översiktskarta

1:20 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Natura 2000-område

Knutstorp

Natura 2000-område

Knutstorp

(SE0310320)

Bilaga
naturtypskarta

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Naturtyper

Torra hedar (4030)	Ej Natura 2000-habitat
Silikatgräsmarker (6270)	
Fuktängar (6410)	
Trädklädd betesmark (9070)	

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

1:6 000

